

Hrvatska Izbor urednika

Nužno je utvrditi prioritetne mjere za primjenu strategije u prostornom uređenju Hrvatske

Objavio Smiljana Škugor-Hrmčević - 8. studenoga 2023. u 17:45

Foto: Privatna arhiva

Strategija je dokument kojim se postavljaju osnove uređenja prostora, a posebno kod izrade prostornih planova županija, gradova, općina i drugih prostornih jedinica. Dosadašnji suvremeni tokovi i transformacije ljudskog društva doveli su do toga da nam je prostor osnova, a u izvjesnom smislu i odlučujuća komponenta njegova sveukupnog razvoja i to neovisno o društvenom uređenju i postignutom stupnju tehnološkog i gospodarskog razvoja, ističe u razgovoru naš ugledni arhitekt Stjepo Butijer, autor i koautor mnogih razvojnih prostornih planova, arhitektonskih projekata, znanstvenih studija.

Tekst se nastavlja ispod oglasa

> **Deklaracija o hrvatskom prostoru: Apolitika i Uredba o Zaštićenom obalnom pojasu ignoriraju se i ne provode**

Prostorni razvoj, ističe nadalje, isključivo je povezan s djelovanjem čovjeka i podizanjem svijesti o vrijednostima i jačanju stručne, ali i političke odgovornosti te na tragu toga nužnim smatra uključivanje tima znanstvenika koji vlada problematikom prostornog planiranja i općenito razvoja.

TEKST SE NASTAVLJA NAKON OGLASA

Las Vegas u Varaždinu!

Dijelimo 15.000 €!

Sponsored by Midas

„Danas je teško procijeniti kako će se prostorno planiranje razvijati jer uglavnom ovisi o razvoju tehnologije, ponašanju ljudi prema zaštiti prostora i novim tržišnim problemima. To je teško posebno danas kada smo članica Europske unije, kada imamo zajedničko europsko tržište sa slobodnim protokom kapitala, tehnologije i radne snage. U konačnici sve se svodi na to da granice članica Europske unije gube smisao postojanja, a sve da bi se umanjile razlike u interesima i potencijalima razvoja i tu dolazi do velikih promjena i transformacija jer globalizacija, europska integracija, transnacionalna i transregionalna suradnja s drugim članicama nameću Hrvatskoj nove obveze suvremenog prostornog razvoja, pa i europskih regionalnih politika“, navodi arhitekt Butijer.

> Može li novi zakon o turizmu bolje zaštititi prostor od Zakona o prostornom uređenju i graditeljstvu?

Dodaje kako se nažalost, u mnogim slučajevima pojam globalizacije u Hrvatskoj smatra vrlo modernim, dok joj zapravo počeci sežu još u 18. i 19. st. u Velikoj Britaniji, a u Europi kulminiraju 90-ih godina prošlog stoljeća i to raspadom socijalističkog sustava. No, i danas ju je teško izbjeći, ona se uvlači u sve pore života, smatra Butijer i dodaje kako se mora priznati da je potaknula gospodarski rast, zajedničko tržište, protok kapitala, tehnologije i radne snage s ciljem izjednačenja razvoja Hrvatske i drugih članica Europske unije.

Tekst se nastavlja ispod oglasa

Navodeći da je Hrvatska jedna od rijetkih europskih zemalja koja ima bogatu kulturnu i prirodnu baštinu i time tržišno vrlo zanimljiva za Europu i svijet vrlo važnom smatra krilaticu „očuvanja i zaštite prostora“, pa makar i gospodarski razvoj bio malo usporeniji. Mišljenja je da se s ostvarenjem dugo željene neovisnosti, Hrvatska upravo zbog očuvanja i zaštite svoga prostora treba polako i oprezno uključivati u procese razvoja europskog prostora.

Prvo treba procijeniti stanje u prostoru po županijama, gradovima i općinama, razgovarati s lokalnim stanovništvom i gospodarskim subjektima o potrebama, željama i mogućnostima

Govoreći o zakonskoj metodologiji planiranja prostora smatra da nije dala zadovoljavajuće rezultate jer još prevladava formalnopravni i pragmatičan, a ne konceptualno-kreativan pristup planiranju. Nama su potrebni svakodnevna analiza i praćenje svih događaja u prostoru. Očit primjer da je to izostalo je nedavna legalizacija koja je nepovratno blokirala određene zone. Slični primjeri događali su se i prije 50-ak i više godina u vezi s Jadranskom magistralom kada je jedan švedski časopis primijetio kako je donijela najviše ekonomske moći Dalmaciji, ali i nanijela najviše štete u prostoru blokirajući planiranje mnogih turističkih zona.

Dakle, ono što prvo treba napraviti jest procjena stanja u prostoru po županijama, gradovima i općinama, sačiniti ankete i razgovarati s lokalnim stanovništvom i gospodarskim subjektima o potrebama, željama i mogućnostima s obzirom na dosadašnju izgrađenost prostora. Uz to, nužno je analizirati postojeće pragove infrastrukture na tim područjima, a sve radi budućeg planiranja razvoja. Tek nakon toga treba izraditi stručne studije, smjernice i kriterije za strategijsko nacionalno planiranje, što bi bio jedan od temeljnih oblika usklađivanja zajedničkih strateških ciljeva i smjernica razvoja županija, gradova i općina.

Tekst se nastavlja ispod oglasa

> **Deklaracija o hrvatskom prostoru: Apolitika i Uredba o Zaštićenom obalnom pojasu ignoriraju se i ne provode**

Sve ovo, kaže „podsjeća me na Savjet za prostorno uređenje (2004. – 2012.), gdje smo započeli rad, baš s procjenom postojećeg stanja na području Republike Hrvatske s preporukama Vladi što bi trebalo primarno učiniti“. Prema mišljenju tadašnje ministrice Marine Matulović Dropulić: „Savjet je svojim radom pridonio podizanju razine razmatranja i promišljanja hrvatskog prostora te valorizacije njegove kvalitete i važnosti za budući razvitak.“ Vrijedno je spomenuti da je Savjet davao mišljenja i ocjene prostornih planova, prijedloge za unaprjeđenje zakona i propisa te odgovarao na stotine upućenih predstavlki od ministarstava, županija, gradova, općina, gospodarstvenika i građana, zaključuje Butijer.

Ocjenjujući da se danas nažalost ne možemo pohvaliti da se radi na dobar način, mišljenja je da prostorni plan koji nije samo urbanistički i arhitektonski treba promatrati šire od toga, pa stoga treba uspostaviti i kategoriju ocjene planova i projekata jer u suprotnom dolazi do niske kvalitete izgrađenih objekata koji formalnopravno zadovoljavaju zakone i propise.

Određene stvari se mogu limitirati, neke u potpunosti zabraniti, a neke rezervirati za buduće generacije, negdje treba stati i razmisliti!

Prisjećajući se rada Savjeta navodi da je turizam i tada bio najaktualnija grana gospodarstva te da je turistička izgradnja uvelike trošila najljepše prostore. Zato smo pokušali rasvijetliti taj delikatan odnos turizma i prostora. Osobno mislim da se ne možemo vratiti unazad, ali danas se određene stvari mogu limitirati, neke u potpunosti zabraniti, a neke rezervirati za buduće generacije. Negdje treba stati i razmisliti!

Tekst se nastavlja ispod oglasa

Tada smo pokušali kroz nekoliko prioriternih mjera utjecati na prostorni razvoj Hrvatske, a to su: „**Procjena stanja u prostoru i preporuke za unaprjeđenje uređenja prostora Republike Hrvatske**“, „**Kriteriji za planiranje turističkih predjela obalnog područja mora**“, „**Kriteriji i smjernice za planiranje golfskih igrališta**“, „**Smjernice i kriteriji za arhitektonsku vrsnoću građenja**“, „**Perspektive prostornog razvoja Republike Hrvatske**“ i mnogi drugi stručni elaborati, mišljenja i sl. Kao i tada i danas kao članovi **Akademije arhitektonskih umjetnosti i**

znanosti Hrvatske, pokušavamo preko **Deklaracije o hrvatskom prostoru** upozoriti javnost o svrsishodnijem korištenju i zaštiti vrijednog hrvatskog prostora.

> Deklaracija o hrvatskom prostoru – vapaj za očuvanjem nacionalnog blaga

Deklaracija je u ožujku ove godine predstavljena javnosti, a u listopadu Ministarstvu prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine sa željom da se iznijeti prijedlozi za očuvanjem i zaštiti prostora uvrste u hrvatski Ustav.

Iz svega navedenoga Butijer smatra da nacionalnim planom treba odrediti moguće zone izgradnje, rezervirati određene zone izgradnje za buduće generacije, a posebno naznačiti zone/predjele gdje se nikako ne može graditi. Uz to treba naglasiti i veće infrastrukturne zahvate, kao i realizirati pragove infrastrukture po pojedinim područjima koja su usko vezana sa zacrtanim prostornim razvojem. Sve je to potrebno učiniti jer sada ne postoje mjerila po kojima bismo se ravnali u prostornom planiranju. Tom u prilog moram sa strahom spomenuti svoj Dubrovnik, kuda ide, kud plovi s masovnim turizmom na leđima koji ga pritišće i zbog kojega pomalo gubi primat kvalitetnog/elitnog turizma. U svakom slučaju, Dubrovnik je kaže, pravi primjer za primjenu scenarija „zaštite” u kojem je zaštita primarna, a ostalo sekundarno. Primjena tog scenarija dugoročno rezultira povećanom vrijednosti prostora i usmjerava nas k visokom stupnju razvoja društva, što je u konačnici i naša želja.

> Deklaracija o hrvatskom prostoru: Dobar dio bespravne gradnje u Istri je u režiji stranih državljana

Govoreći o primjeru Dubrovnika navodi kako njegovo značenje i uloga potječu iz njegovih objektivnih kvaliteta i iz valorizacije tih kvaliteta u nacionalnom i internacionalnom krugu. S jedne strane te su osobine prednost, a s druge strane velika obveza za očuvanje i zaštitu kako kao i mnogi drugi povijesni gradovi ne bi postali „žrtva uspjeha”. To se u prvom redu odnosi na obvezno pridržavanje i limitiranje broja turista, stanovnika, prolaznih gostiju s krucera i koječega drugog kako bi se sačuvalo mjerilo čovjeka u davno planiranoj dubrovačkoj urbanističkoj cjelini koja ne prepoznaje pretjerivanje i megalomaniju.

Tekst se nastavlja ispod oglasa

Na kraju, mi arhitekti u Hrvatskoj moramo imati na umu da ne smijemo zaboraviti gdje pripadamo i zato moramo poštivati nacionalno blago, a posebno kulturnu i prirodnu baštinu kako bismo mogli očuvati kontinuitet nasljeđa, stvarati, planirati sadašnjost te dugoročno sagledavati budućnost kako se ne bi obistinila krilatica „**Politike se mijenjaju, a prostor ostaje i trpi sve promjene.**”, poručuje Stjepo Butijer rođeni Dubrovčanin koji je Arhitektonski fakultet završio u Ljubljani gdje je uz projektiranje ovladao i slikarstvom te arhitektonskim dizajnom s vizualnim prikazima projektiranih objekata. Nakon završetka studija cijeli radni vijek provodi u Dubrovniku, a kao arhitekt, prostorni planer i znanstvenik djeluje na čitavom području Hrvatske. U svom dugogodišnjem radu prošao je sve faze prakse i teorije u arhitekturi.

* Tekst je objavljen u sklopu projekta poticanja kvalitetnog novinarstva Agencije za elektroničke medije

Tekst se nastavlja ispod oglasa

Podržite nas! Kako bismo Vas mogli nastaviti informirati o najvažnijim događajima i **temama koje se ne mogu čitati u drugim medijima**, potrebna nam je Vaša pomoć. Molimo Vas podržite Narod.hr s 10, 15, 25 ili više eura. Svaka Vaša pomoć nam je značajna! Hvala Vam! Upute kako to možete učiniti možete pronaći **OVDJE**